

ÅRSRAPPORT 2017

NHO Reiseliv – en del av et større fellesskap

NHO Reiseliv er den største arbeidsgiver- og næringsorganisasjonen for reiselivet i Norge, og er tilknyttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO). NHO er den største interesseorganisasjonen for bedrifter i Norge.

- NÆRINGSLIVETS HOVEDORGANISASJON

NÆRINGSLIVETS HOVED- ORGANISASJON (NHO) ER DEN STØRSTE INTERESSE- ORGANISASJONEN FOR BEDRIFTER I NORGE
- 16 LANDSFORENINGER

NHO REISELIV ER 1 AV 16 LANDSFORENINGER
- LOKAL EKSPERTISE

NHO HAR 12 REGIONKONTORER

NHO REISELIV HAR 7 REGIONFORENINGER

Mål og verdier

- VÅRT HOVEDMÅL

NHO Reiseliv skal arbeide for å gi medlemmene arbeidsvilkår og utviklingsmuligheter som styrker reiselivsnæringen, slik at hvert enkelt medlem kan oppnå økt lønnsomhet og sunn vekstkraft for sin bedrift. NHO Reiseliv er reiselivseksperten som er talerør og toneangivende nærings- og arbeidsgiverorganisasjon for hele reiselivet i Norge.
- VÅR POSISJON

Nærings- og arbeidsgiver- organisasjonen for hele reiselivet.
- VÅRE VERDIER

Modig, samspillende, tilgjengelig og troverdig.

Årsrapporten 2017 er utarbeidet av kommunikasjonsenheten i NHO Reiseliv. Redaktører: Ida Bakken Tønder, senior kommunikasjonsrådgiver, og Merete Habberstad, kommunikasjonsdirektør. Design: Fete typer + Savant. Forsidefoto og foto side 4, 5 og bakside: Oda Hveem. Utgitt mai 2018. Trykk: Fladby AS. Opplag: 300. Rapporten er trykt på miljøvennlig papir.

Innhold

Organisasjonen

- 2 Organisasjonskart
- 3 Mål, posisjon og verdier
- 4 Leder
- 5 Verdien av arbeid

Årsregnskap

- 6 Styret
- 8 Styrets beretning
- 14 Regnskap
- 28 Revisjonsberetning

ADMINISTRERENDE DIREKTØR
HAR ORDET

Administrerende direktør i
NHO Reiseliv, Kristin Krohn Devold.

Jobbskaperen

2017 ble året da vi bygget relasjoner. Sammen med medlemmene våre har vi møtt stortingspolitikere fra hele landet, for å synliggjøre reiselivets utfordringer og muligheter som en viktig jobbskaper.

DELINGSØKONOMI PÅ AGENDAEN Årets første store sak for reiselivet var lanseringen av delingsøkonomiutvalgets rapport i februar. Det regjeringsoppnevnte utvalget hadde fått i oppdrag å vurdere mulighetene og utfordringene knyttet til delingsøkonomien. Utvalget konkluderte med at plattformaktører som Airbnb må gi skattedata til myndighetene og statistikkdata til Statistisk sentralbyrå. NHO Reiseliv har vært en sterk pådriver for at de globale unnasluntrerne skal rapportere data på lik linje med de etablerte hotellene. Nå gjenstår det at myndighetene følger opp og leverer raskt.

FØRSTE REISELIVSMELDING PÅ 17 ÅR Den første stortingsmeldingen om reiseliv på 17 år ble presentert i mars. Mange av våre innspill var tatt inn i meldingen, inkludert gehør for ikke å innføre turistskatt. Vi fikk også gjennomslag for en verdsettelsesrabatt i formuebeskatningen av norskeide overnattingssteder. Meldingen ble ferdig behandlet i Stortinget i mai. I innstillingen fikk vi ytterligere gjennomslag blant annet for at ulike tilsyn skal koordineres bedre og tilrettelegging for et mest mulig fleksibelt arbeidsmarked.

VEIKART MOT ET BÆREKRAFTIG REISELIV I august var NHO Reiseliv en av ti aktører som leverte et veikart mot et bærekraftig reiseliv til Klima- og miljødepartementet. Med dette veikartet har hele reiselivet og friluftslivet samlet seg for å utvikle reiselivet i grønn retning. Grønt reiseliv var også temaet for årskonferansen vår, som gikk av stabelen i Lillehammer i mai, med rekordstor deltakelse. Jeg er svært fornøyd med at vi har klart å etablere årskonferansen som den viktigste møteplassen for reiselivsnæringen i Norge.

ØKT REISELIVSMOMS I forslaget til statsbudsjett for 2018, som ble presentert i oktober, gikk regjeringen inn for å øke momsen på flere reiselivstjenester fra 10 til 12 prosent. Reiselivet reagerte sterkt på forslaget, og vi mobiliserte alle krefter for å stoppe økningen. Medlemsbedrifter fra hele landet deltok i møter med fylkesbenkene på Stortinget for å synliggjøre de negative skadevirkningene av forslaget. Dessverre tapte vi kampen da de tre største partiene (H, Frp og AP) stemte for, men jeg er utrolig stolt over at vi klarte å mobilisere fem partier til å si nei. Vi hadde ikke klart dette uten støtten vi fikk fra våre med-

lemmer, og jeg vil rette en stor takk til alle bedriftene som bidro i denne kampen.

ET RELASJONSBYGGENDE ÅR 2017 har vært et relasjonsbyggende år. Gjennom møter med fylkesbenkene klarte vi å skape gode relasjoner til alle partier på Stortinget. Og selv om vi ikke klarte å forhindre momsøkningen er jeg helt sikker på at myndighetene vet mye mer om våre utfordringer nå enn de gjorde tidligere. Vi har også klart å synliggjøre reiselivet som en viktig jobbskaper. Norge står ovenfor en stor utfordring og det er å få flere i arbeid, og å skape flere arbeidsplasser. Reiselivet fortsetter å vokse, og skaper arbeidsplasser i en tid der andre bransjer nedbemanner eller automatiserer. Vi kan derfor være en del av løsningen på de utfordringene som politikerne står ovenfor.

KOMMUNENE SOM ALLIERT Kommunene kommer til å bli en viktig alliert for å skape flere private jobber. Mens staten er glad i bedriftsoverskudd, ønsker kommunene først og fremst private arbeidsplasser. Det handler om hvem som får hvilke skattepenger. Staten får bedriftsskatten, mens kommunene får beholde kommuneandelen av inntektsskatten fra de som jobber. Et viktig tiltak for 2018 blir å bygge relasjoner opp mot landets ordførere, for å oppnå enda større kommunal satsing på reiselivet.

VEKSTEN AVTAR Hvis vi skal klare å skape flere jobber må myndighetene legge til rette for at vi kan fortsette å vokse. Etter noen år med sterk turistvekst i 2014, 2015 og 2016, begynte veksten å avta i 2017. Det er derfor grunn til å være ekstra oppmerksom på reiselivets rammevilkår fremover. Fra 2016 til 2018 økte momsen på overnattinger med 50 prosent, og lønnskostnadene er økt gjennom lovpålagt minstelønn. Dette legger ytterligere press på en næring der ett av tre hoteller går med underskudd.

VERDIEN AV ARBEID NHO Reiseliv vil fortsette arbeidet med å posisjonere reiselivsnæringen som en del av løsningen på Norges behov for å skape arbeidsplasser, styrke integrering og redusere utenforskap. Vi har derfor valgt «Verdien av arbeid» som tema for årskonferansen 2018. Det viktigste Norge har er nemlig verdien av alles arbeidsinnsats. Det gjør at reiselivets rolle i samfunnet er viktigere enn noen sinne.

Verdien av arbeid

For syv år siden flyktet hun fra militærregimet i Eritrea. Nå er Ergalem (t.v) i ferd med å oppfylle drømmen om å bli kokk. Som andreårsstudent på kokkelinja ved Oslo voksenopplæring Helsfyr går hun i lære på Grand Café i Oslo. Daglig leder Isabella Tozzi (t.h) er svært fornøyd med ordningen.

– Ved å ha lærlinger investerer vi i kvalifiserte fagfolk til bransjen. Samtidig får vi tilgang til arbeidskraft som vi er helt avhengige av. Sett i et større samfunnsperspektiv, er det også viktig å bidra til å få folk ut i arbeid. Dette er en vinn-vinn-vinn situasjon – for oss i bransjen, for lærlingene og for samfunnet, sier hun. NHO Reiseliv er samarbeidspartner for utdanningsløpet. Les mer i vår digitale årsrapport: nhoreiseliv.no/arsrapport17

STYRET 2017

Marit Lien

Styremedlem siden 2013. Marit er adm. dir. i Peer Gynt AS, hvor hun startet i 2011. Tidligere har hun jobbet som merkevareressje i Lillehammer Turistkontor og salgssjef i Teller AS.

Sølvi Ness

Styremedlem siden 2013. Kom første gang inn i styret i 2004. Ness er driftsdirektør i Select Service Partner i Norge. Hun var driftsdirektør i flere regioner før hun ble driftsdirektør for hele Norge.

Ole Warberg

President i NHO Reiseliv siden 2012. Han har i 18 år vært reiselivsdirektør i Bergen og leder for Bergen Reiselivslag. Han innehar en rekke styreverv innenfor reiselivet.

Morten Thorvaldsen

Visepresident siden 2009. Thorvaldsen er adm. dir. i Thon Hotels AS. Han var med på å starte Rainbow Hotels (i dag Thon Hotels), og har jobbet for Thon Hotels i snart 30 år.

Gjoran Sæther

Varamedlem siden 2015. Gjoran er adm. dir. i Fursetgruppen. Han har tidligere jobbet i forskjellige direktørstillinger i Thon Hotels.

Kristin Krohn Devold

Adm. dir. i NHO Reiseliv siden 2013. Har 12 års erfaring fra Stortinget, i tillegg til fire år som forsvarsminister. Hun var generalsekretær i Den Norske Turistforening i åtte år.

Sølvi Øgsnes

Styremedlem siden 2011. Sølvi er innehaver av Breidablikk Gjestehus. Hun har nær 15 års praksis som servitør, barkeeper, kurs og konferansesjef i Rica. Hun har hatt flere styreverv innenfor reiselivet.

Håvard Solum

Styremedlem siden 2015. Håvard er hotell-direktør ved Scandic Kristiansand Bystranda. Han har jobbet i Scandic-systemet siden 2003. Håvard sitter også i styret i NHO Agder.

André Schreiner

Styremedlem siden 2006. Før det var han varamedlem i to år. Schreiner er adm. dir. for Clarion Hotel Royal Christiania. Har tidligere jobbet som driftsdirektør i Quality Hotel og Quality Resort.

Styrets beretning 2017

NHO Reiseliv er den største arbeidsgiver- og næringsorganisasjonen for reiselivet i Norge og er tilknyttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO). NHO er den største interesseorganisasjonen for bedrifter i Norge.

NHO REISELIVS adresse er Næringslivets Hus, Middelthuns gate 27 på Majorstuen i Oslo og holder til i samme bygg som de fleste landsforeningene i NHO-fellesskapet. NHO Reiseliv arbeider målrettet for å fremme reiselivets interesser overfor det politiske miljø, både lokalt og sentralt. NHO Reiseliv jobber med kommunikasjon som et virkemiddel for å sette reiselivets saker på dagsordenen i media. Innkjøpskjeden fremforhandler best mulige rammebetingelser for medlemmene på en rekke varer og tjenester. NHO Reiselivs juridiske avdeling består av advokater som har særlig kunnskap og erfaring i arbeidsrett. Sammen med NHO sentralt, er juristene engasjert i enten forbundsvise eller sentrale tarifforhandlinger hvert år. Videre har NHO Reiseliv et eget fagområde for medlemsservice.

NHO Reiseliv hadde pr 31.12.2017 2975 medlemsbedrifter innenfor ulike bransjer knyttet til reiselivet i Norge. For 2016 var antallet medlemsbedrifter 2879. Hovedvekten av medlemmer er i bransjene overnatting, servering, camping, opplevelse, bilutleie og destinasjon. Til sammen 34 122 årsverk er knyttet til medlemsbedriftene, og disse omsetter for ca. 45,6 milliarder kroner i året. Et flertall av medlemsbedriftene er mindre og mellomstore, opptil 12 årsverk, men også store konserner er blant medlemmene.

NHO Reiseliv er medlem i Nordisk Besøksnæring, den europeiske hotell- og restaurantorganisasjonen HOTREC, Nordisk Campingråd, den europeiske campingorganisasjonen EFCO & HPA.

STYRETS ARBEID I 2017 Styret har hatt seks ordinære møter i 2017. Styret består av syv styremedlemmer og to varamedlemmer. I møtene deltar både styre- og varamedlemmer.

REISELIVSNÆRINGENS OMDØMME SKAL STYRKES Reiselivet er en av de viktigste private jobbskaperne i Norge. Å skape flere jobber er hovedprioritet både for regjeringen og NHO. NHO Reiseliv vil få frem næringens betydning for alle landets kommuner, både for kommunenes skatteinngang fra lønnstagerne og kommunens evne til økt innbyggertall gjennom nye arbeidsplasser. En arbeidsintensiv næring som reiselivet har derfor vesentlig betydning for Norge, selv med dagens moderate driftsmarginer. At reiselivet er en seriøs næring med økt kortbruk og bortfall av kontanter, en næring med ryddige tariffavtaler og lønnsforhold og en næring med økt betydning for arbeidsplassene, skal tydeliggjøres for å styrke næringens omdømme ytterligere. Økt vekt på lønnsomhet gjennom rammebetingelser som tidsbesparende, digitaliserte tilsyn, mer fleksibel arbeidstid tilpasset kundene og stabile/bedrede moms- og skatteforhold er viktige saker i tiden fremover.

NHO Reiseliv utarbeider ny strategi hvert fjerde år. Strategien bygger på NHO-fellesskapets felles visjon «Styrke næringslivet. Forme fremtiden». Visjonen danner grunnlaget for NHO Reiselivs og regionapparatets handlingsplaner. Organisasjonens nåværende strategiplan ble iverksatt i 2015 og strekker seg frem

til utløpet av 2018. Administrasjonen og styret i NHO Reiseliv har fått til mye i 2017, og noen av resultatene av dette arbeidet presenteres under.

Ved utgangen av 2017 er det ett år igjen av inneværende strategiperiode. Arbeidet med å utarbeide ny strategi for 2019–2022 startet i 2017 og ferdigstilles i løpet av 2018.

DEN MEST SYNLIGE REISELIVSAKTØREN NHO Reiseliv har i 2017 jobbet målrettet for å styrke næringens omdømme og bygge kunnskap og kjennskap til reiselivet som en moderne næring i vekst, som skaper arbeidsplasser i en tid der andre bransjer nedbemanner og automatiserer. Dette har vært et hovedbudskap i NHO Reiselivs kommunikasjon, både i media og i møte med politikere, som har resultert i mange medieoppslag og en større politisk bevissthet og kunnskap om reiselivsnæringen. I tråd med at ett av de strategiske hovedmålene har vært å bidra til mer synlighet om reiselivsnæringen i samfunnsdebatten, har organisasjonens rolle som talsperson for reiselivsnæringens interesser, styrket seg jevnt de siste tre årene. Å bygge næringens anseelse basert på god faglig dokumentasjon, er et langsiktig arbeid og derfor også et kjernepunkt i NHO Reiselivs nye strategi for 2019–2022.

DEN MEST FORETRUKNE ALLIANSEN Et annet hovedmål for NHO Reiseliv er å være den mest foretrukne alliansen for reiselivsbedriftene. I 2017 har vi utarbeidet et nytt konsept for våre

syv bransjefora, for å gjøre de til enda bedre og mer relevante møteplasser for medlemmene våre. I 2017 gjennomførte vi en rekke bransjesamlinger, og juristene gjennomførte flere fulltregnede kurs i blant annet arbeidsrett og lokale forhandlinger.

ÅRSKONFERANSE OM BÆREKRAFT Bærekraftig reiseliv var tema for NHO Reiselivs årskonferanse, som ble arrangert på Lillehammer i slutten av mai. Det var for første gang over 500 deltakere på konferansen. Evalueringen i etterkant viser at 83 prosent av deltakerne svarte «svært bra» og «bra» på spørsmålet om konferansen svarte til forventningene. 79 prosent svarte at de vil delta på årskonferansen 2018.

DIGITAL UTVIKLING Det blir stadig viktigere å bruke teknologi for å skape en sømløs opplevelse for medlemsbedriftene. Derfor må NHO Reiseliv ha kontinuerlig fokus på digital utvikling og tilby våre medlemmer løsninger som letter den daglige driften. Vi ivaretar medlemmenes interesser gjennom arbin.no, en egen fullverdig digital tjeneste, hvor man kan administrere medlemskapet på en enkel måte. I 2017 ble nye digitale HMS- og personalhåndbøker og eSmiley, et elektronisk verktøy for digital matkontroll, lansert. eSmiley er godkjent av Mattilsynet og tilpasset norske forhold.

TARIFFOPPGJØRET 2017 Tariffoppgjøret 2017 var et sentralt mellomoppgjør og ble gjennomført uten konflikter. Oppgjøret ble moderat (på ca. 2,4 %), men allikevel krevende for NHO Reiseliv som fikk lavtlønns-tillegget sentralt og dermed ikke hadde noen ramme igjen til lokale forhandlinger.

ALLMENNGJØRING AV RIKSAVTALEN I mai 2017 fremmet LO krav om delvis allmenngjøring av Riksavtalen overfor Rikslønnsnemnda. Forslaget om allmenngjøring ble sendt på høring 27. juni, med høringsfrist 29. september. NHO Reiseliv gikk i sitt høringssvar sterkt imot forslaget og pekte på at lønnsdannelse bør skje fritt mellom arbeidstaker og arbeidsgiver. 3. november vedtok likevel Tariffnemnda allmenngjøring av deler av Riksavtalen, med ikrafttredelse 1. januar 2018. Vedtaket ble begrenset til minstelønn for voksne arbeidstagere og for de tre laveste ungdomssatsene (16, 17 og 18 år).

NHO Reiseliv er til tross for vedtaket tilfreds med at vi lykkes å unngå at ikke en større del av Riksavtalen ble tatt inn. En bestemmelse om satser for fratrekk i lønn ved innkvartering i bedrift, ble også tatt inn i bestemmelsen.

NÆRINGSPOLITISK ARBEID Et siste viktig hovedmål er å være reiselivsaktøren med størst næringspolitisk gjennomslagskraft. NHO Reiseliv har i 2017 avgitt en rekke høringssvar til ulike departementer. Høringssvarene berørte nær sagt alle våre viktigste saksfelt; skatt og avgifter, arbeidsliv, tilsyn, naturforvaltning, samferdsel og kompetanse. I tillegg har NHO Reiseliv, i forbindelse med hastesaker eller i saker hvor det var behov for økt politisk oppmerksomhet, sendt flere brev direkte til statsråder, fylkesmenn og kommunale byråder.

Samtlige næringspolitiske saker for NHO Reiselivs medlemmer er samlet i en egen næringspolitisk plattform som oppdateres regelmessig. Noen sentrale saker for 2017 gjennomgås nedenfor:

Stortingsmeldingen om reiseliv I juni 2015 ga NHO Reiseliv innspill til en egen Stortingsmelding om reiseliv til Nærings- og fiskeridepartementet. Reiselivsmeldingen ble lansert 17. mars 2017 og er den første på 17 år. Meldingen gir et godt grunnlag for videre arbeid av konkrete tiltak, og svært mange av NHO Reiselivs innspill er tatt med. Noen saker som NHO Reiseliv har oppnådd flertall for i innstillingen presenteres under:

- Et mer fleksibelt arbeidsliv: Stortinget ber regjeringen utarbeide en strategi for utvidelse av reiselivsnæringens sesong
- Rapporteringsbyrden på næringen skal reduseres, samtidig som tilsyn skal bli bedre på å samarbeide seg imellom og veilede næringsdrivende fremfor å straffe dem
- Ingen nye skatter for reiselivsnæringen, deriblant turistskatt
- Det blir lettelser i formuesskatten
- Komiteen mener delingsøkonomien kan gi gode muligheter for norsk reiseliv, men forutsetter at inntekter og aktuell statistikk gjøres tilgjengelig for norske myndigheter
- Nasjonale Turstier skal styrkes
- Bredbånd og mobilnett skal bygges ut

- Markedsføringsordningen skal styrkes gjennom Innovasjon Norge
- Varigheten av utenlandske førerkort skal utvides fra tre til seks måneder

Veikartet for reiseliv Bærekraftig reiseliv har vært et viktig tema i 2017, og NHO Reiseliv har jobbet mye for å sette dette på dagsordenen. I 2017 utarbeidet NHO Reiseliv, sammen med flere andre reiselivsaktører, et veikart mot et bærekraftig reiseliv. Veikartet er et innspill til regjeringens strategi for grønn konkurransekraft og ble overlevert til klima- og miljøvernministeren under Arendals-uken i august 2017. Strategien skal følge opp anbefalingene fra Ekspertutvalget for grønn konkurransekraft. Innspillet omhandler hvordan myndighetene bør tilrettelegge for at reiselivet kan bidra til det grønne skiftet, samt styrke og opprettholde sin konkurransekraft i en framtid med sterkere behov for virkemidler i miljø- og klimapolitikken. Veikartet er også ment som en anbefaling til norske reiselivsvirkomheter om hvilke valg som må gjøres for å bidra til et bærekraftig samfunn i 2050.

Momsøkning fra 10 til 12 prosent og mobilisering I fremleggelsen av statsbudsjettet for 2018 foreslo regjeringen å øke den lave momssatsen fra 10 til 12 prosent, med ikrafttredelse fra 1. januar 2018. Dette rammer hotell, camping, skiheiser, fornøylesparker, kultur og transport. Dette kom som et sjokk for NHO Reiseliv og for næringen for øvrig. Forslaget var stikk i strid med signaler fra Stortingsflertallet, både i Stortingets skatteforlik fra våren 2016 der det ikke var nevnt, og i reiselivsmeldingen fra våren 2017.

NHO Reiseliv mobiliserte til stor motstand for å få forslaget nedstemt i Stortinget. Sammen med medlemsbedriftene, gjennomførte NHO Reiseliv møter med de fleste fylkesbenkene på Stortinget, for å fortelle om konsekvensene for reiselivsnæringen. Media ble et viktig virkemiddel i arbeidet med å motvirke forslaget. Vi fikk mange av våre medlemmer til å fortelle om hvilke konsekvenser en momsøkning vil få for deres bedrift, i både lokal og nasjonal presse. Videre hadde vi flere kronikker

STYRETS BERETNING

på trykk i ulike aviser, blant annet ble kronikken signert av styrelederne i NHO Reiselivs regionstyrer trykket i 34 aviser.

På tross av at fem partier; SV, Venstre, Rødt, MDG og Senterpartiet gikk imot regjeringens forslag, ble momsøkningen vedtatt etter at Arbeiderpartiet stemte for, noe som ga flertall i Stortinget. Den motstanden reiselivet viste skapte en forståelse fra stortingsbenkene og vil forhåpentligvis fungere preventivt for fremtidige forslag som vil påvirke reiselivsnæringen negativt. Samtidig er det viktig at denne saken fortsetter å ha høy prioritet hos administrasjonen. Myndighetene ser hele tiden etter nye inntektskilder, og vi må derfor synliggjøre hvilke konsekvenser økte kostander vil ha for reiselivsnæringen.

Delingsøkonomi
I flere europeiske og amerikanske byer har det vært en enorm vekst i boligutleie gjennom plattformsselskaper, som f.eks. Airbnb og booking.com. Også i Norge er det en vekst, og NHO Reiseliv ser derfor et stort behov for nasjonale, standardiserte regler for hvordan en skal regulere delingsøkonomien. Regjeringen besluttet i 2016 å nedsette et delingsøkonomiutvalg, med leveringsfrist februar 2017. Utvalget har foreslått en rekke punkter for å regulere delingsøkonomien. Poenget er ikke å forby, men at reglene skal være like for alle aktører. Utvalget foreslår plikt til å rapportere skatt og statistikk. Dette har vært NHO Reiselivs to viktigste innspill, som også har blitt lyttet til. Iverksetting av tiltak fra Finansdepartementets side, avvenges.

Online Travel Agencies (OTA)
NHO Reiseliv har kontaktet Konkurransetilsynet med anmodning om å vurdere prisklausulene OTAene opererer med overfor hotellene, særlig kravet om at hotellene selv ikke får lov å sette lavere pris enn online-reisebyråene (rate parity-klausulen). Så langt har Konkurransetilsynet ikke fulgt opp

saken. Reiselivet mener det er sterkt konkurransehemmende at hotellene ikke kan tilby lavere priser på sine egne nettsider enn den som er oppgitt på bookingselskapets nettside. Flere større europeiske land har vedtatt en lov som forbyr OTAenes krav i kontraktene med hotellene om dette. NHO Reiseliv vil fortsette å jobbe for å finne en norsk løsning på utfordringene OTAene påfører våre medlemmer. NHO Reiseliv har også kontaktet Forbrukerombudet for å få dokumentert at disse selskapene, i en rekke tilfeller, driver misvisende markedsføring.

Vaktloven
23. august 2017 sendte Politidirektoratet (POD) brev til vaktforetakene om nye utdanningskrav for å drive vaktvirksomhet, med ikrafttredelse 1. januar 2018. Utdanningskravet for ordensvakt i egenvakthold, der restaurantene ansetter vaktene selv, ble fastsatt til 120 timer. Det nye forslaget fikk sterk motstand fra reiselivet fordi det innebar en kraftig kostnadsøkning til kurs, samt en drastisk endring av PODs tidligere skisse fra 2014 som varslet en opplæring på 32 timer (mot dagens 24 timer). POD har tidligere uttalt at det skulle være et betydelig skille mellom utdanningskrav for ordensvakter i egenvakthold og profesjonelle vektere. Forsøket på å lage et nytt, skyhøyt utdanningskrav ble av reiselivsnæringen oppfattet som et forsøk på å tvinge hele næringen til å bruke profesjonelle vaktsselskaper fremfor egne ansatte.

En firedobling av et timeantall var langt unna «en mindre justering», og NHO Reiseliv mente dette ville være i strid med Justisdepartementets føringer i saken overfor POD. NHO Reiseliv krevde at opplæringskravene for ordensvakt i egenvakthold måtte nedjusteres til nivået som ble drøftet med Justisdepartementet i 2014. Etter flere møter og lobbyarbeid, konkluderte justis- og beredskapsminister Per-Willy Amundsen (Frp) før jul at

kravet om opplæring på 120 timer for ordensvakter var for høyt, og ny ordning iverksettes kun for de profesjonelle vekterne. For egenvakthold utredes saken i 2018, i nært samarbeid med reiselivsnæringen, og inntil videre gjelder dagens ordning for egenvakthold på 24 timer. Dette var en stor seier for NHO Reiseliv.

Alkoholbestemmelser for festival og camping
I november 2017 sendte Politidirektoratet et brev til politidistriktene, som ble tolket som en innskjerping av alkoholbestemmelsene i forbindelse med festivaler. Innskjerpingen ville ført til totalforbud mot medbrakt alkohol på festivalcamper. NHO Reiseliv reagerte sterkt på forbudet. Det gjorde også flere stortingspolitikere. Siden har det vært dialog mellom Justis- og beredskapsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet om blant annet fortolkningen av alkohollovens bestemmelser. I desember 2017 ba Justis- og beredskapsminister Politidirektoratet (POD) om å trekke brevet til politidistriktene, der direktoratet tolker alkoholloven i skjerpende retning overfor festivalarrangører. Dette er full seier for reiselivet i saken om festivalcamping.

ARBEIDSMILJØ OG PERSONALE Styret anser arbeidsmiljøet som godt, og forenningen har i 2017 gjennomført to ansettelser, innen næringspolitikk og økonomi. Det har ikke vært arbeidsrelaterte skader eller ulykker i løpet av regnskapsåret. NHO Reiseliv er IA-bedrift, og samlet sykefravær i 2017 var 1,7 %, mot 2,4 % i 2016. Det ble registrert 32 dager korttidsfravær i 2017, mot 21 dager i 2016. Gjennomsnittlig sykefravær siste fem år er 2,46 %.

NHO Reiseliv er ikke tilknyttet en bedriftshelsetjeneste, men dekker utgiftene til en årlig legeundersøkelse for de ansatte. NHO Reiseliv har en vedtatt seniorpolitikk for ansatte over 62 år. Ingen ansatte benyttet seg av denne i 2017. Styret ser

imidlertid ordningen og tilbudet som positivt for den ansatte, så vel som for organisasjonen.

LIKESTILLING NHO Reiseliv praktiserer likestilling mellom kvinner og menn. Per 31.12.2017 er det ansatt 58 % kvinner og 42 % menn i administrasjonen. Det er en jevn fordeling av kvinner og menn i ledende stillinger.

I styret er det 43 % kvinner og 57 % menn. Inkludert fast møtende varamedlemmer er fordelingen 44 % kvinner mot 56 % menn.

MILJØRAPPORTERING Ut fra vår vurdering, forurenses ikke organisasjonen det ytre miljø. NHO Reiseliv har gjennom Innkjøpskjeden en pådriverrolle for å bidra til en mer bærekraftig reiselivsnæring. Et eget initiert program gjennomgår hvordan Innkjøpskjedens leverandører til overnattings- og serveringsbedriftene ivaretar etiske, miljømessige og moralsk forsvarlige prinsipper i sin drift og produksjon. NHO Reiseliv er deleier i Matvett AS, der matbransjen står samlet for å redusere matsvinnet i Norge med 30% innen 2025.

REGNSKAP OG ØKONOMI I henhold til regnskapsloven § 3–3 bekrefter styret at grunnlaget for fortsatt drift er til stede. Årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift. Til grunn for antagelsen ligger resultatprognoser for 2018 og de langsiktige prognoser for årene fremover. Foreningen er i en sunn økonomisk og finansiell stilling.

Regnskapet for NHO Reiseliv presenteres sammen med regnskapet for Servicekontoret, Opplysnings- og Utviklingsfondet, Konfliktfondet og regionforeningene. Regnskapene for disse enhetene føres separat, og midlene er satt inn på egne bankkonti, men er i henhold til vedtektene en del av NHO Reiseliv.

NHO Reiseliv rapporterer etter kravene til øvrige foretak. Dette medfører

konsolideringsplikt for datterselskaper, og NHO Reiseliv avlegger derfor konsernregnskap. NHO Reiseliv region Nord-Norge eier datterselskapet Reiseliv i Nord AS. Det er dette datterselskapet som utgjør forskjellen på NHO Reiseliv og NHO Reiseliv Konsern.

NHO Reiseliv er i prosess for å vurdere hvor vidt skatteplikten går. I årsrapporten for 2017 er det likevel forutsatt at skatteplikten er begrenset til NHO Reiseliv Servicekontor.

NHO REISELIV KONSERN Regnskapet viser et overskudd på TNOK 7.263, som i det vesentligste skyldes styrking av Konfliktfondet med et resultat på TNOK 4.184. Ser man bort fra Konfliktfondet, viser den øvrige driften inkludert finansinntekter et overskudd på TNOK 3.078 (TNOK 2.506 i 2016). Samlede driftsinntekter i konsernet utgjorde TNOK 87.851, driftskostnader TNOK 81.238 og resultat av finansposter TNOK 1.706. Årets skattekostnad var TNOK 1.056. Kontingentinntekter har grunnet medlemsvekst økt med TNOK 1.573 (5,0%) fra 2016.

Avdeling NHO Reiseliv
Regnskapet viser et overskudd på TNOK 479. Samlede driftsinntekter utgjorde TNOK 13.373, driftskostnader TNOK 13.912 og resultat av finansposter TNOK 1.012. Kontingentinntekter har økt med TNOK 550 (5,0%) fra 2016.

Avdeling NHO Reiseliv Servicekontor
Regnskapet viser et overskudd på TNOK 3.228. Samlede driftsinntekter utgjorde TNOK 71.946, driftskostnader TNOK 67.895 og resultat av finansposter TNOK 198. Årets skattekostnad var TNOK 1.021. Kontingentinntekter har økt med TNOK 1.022 (5,0%) fra 2016. Regnskapet er presentert i egen note.

Innkjøpskjeden
NHO Reiseliv Innkjøpskjeden er et uavhengig interessefellesskap med formål å fremforhandle konkurransedyktige

innkjøpsbetingelser på varer og tjenester. På vegne av medlemmene mottar Innkjøpskjeden bonus fra alle grossister og leverandører som i hovedsak tilbakebetales til medlemmene en gang per år. Noe av disse inntektene benyttes til å drifte innkjøpsavdelingen for verving og medlemskontakt som for tiden har 17 ansatte, samt til vedlikehold og forbedring av avtalene. Styret har godkjent en plan for videre strategi, som innebærer økende antall medlemmer og økt omsetningsvekst.

Ved årets slutt var det 3004 medlemmer av Innkjøpskjeden, inklusive medlemmer fra andre NHO-organisasjoner. Totalt er 1856 medlemmer i NHO Reiseliv også medlemmer i Innkjøpskjeden.

NHO REISELIVS OPPLYSNINGS- OG UTVIKLINGSFOND Regnskapet viser et underskudd på TNOK 465, og er vist i egen note. Samlede overføringer fra NHO utgjorde TNOK 3.351. Drifts- og aktivitetskostnader TNOK 3.828, og renteinntekter TNOK 12. Tilsvarende resultat i fjor var TNOK 1.351, og endringen skyldes i det alt vesentligste høyere aktivitet på TNOK 1.735.

NHO REISELIVS KONFLIKTFOND
Regnskapet for fondets 15. driftsår viser et overskudd på TNOK 4.184, og er vist i egen note. Tilsvarende resultat i fjor var et underskudd på TNOK 39.318. Endringen skyldes fjorårets utbetalinger til medlemsbedrifter som var rammet av arbeidskonflikten i 2016. Medlemsbedrifter som var bundet av tariffavtale fikk utbetalt TNOK 40.495 i 2016. Styret i NHO Reiseliv har besluttet at Konfliktfondet skal bygges opp til TNOK 30.000, i tråd med NHO Reiselivs vedtekter, i perioden 2017–2022. Dette utgjør 0,3 promille av siste års lønnsutbetalinger for våre medlemmer.

NHO REISELIVS REGIONFORENINGER
Regnskapene for regionforeningene er underlagt hver regionforenings styre. Regnskapenes hovedtall vises i egen note. For nærmere opplysninger kan det tas

STYRETS BERETNING

kontakt med regionforeningene direkte. Det fremkommer av regionforeningens navn hvor regionforeningen har sitt geografiske virke.

Samlet viser regnskapene for regionforeningene et underskudd på TNOK 217. Samlede inntekter utgjorde TNOK 2.155, driftskostnader TNOK 2.405 og resultat av finansposter TNOK 33. Inntektene til regionforeningene består i hovedsak av overførsler fra NHO Reiseliv, til dekning av de årlige kostnadene.

FINANSFORVALTNING OG LIKVIDITET
NHO Reiselivs styre har besluttet å investere noe av overskuddslikviditeten i NHOs Landsforeningsfond, som er underlagt de årlige finansplaner og retningslinjer som NHOs styre fastsetter.

Samlet gevinst for investeringene i NHOs Landsforeningsfond i 2017 ble TNOK 1.437, hvorav TNOK 994 er bokført i NHO Reiseliv og TNOK 443 er bokført i NHO Reiselivs Konfliktfond. Verdien av investeringene pr 31.12.2017 er TNOK 22.593, mot TNOK 17.406

i fjor. Endringen skyldes økt investering i fondsandeler i NHO Reiselivs Konfliktfond.

Finansinntekter fra midler som opprinnelig stammer fra tidligere overskudd fra driften (NHO Reiseliv og NHO Reiseliv Servicekontor), benyttes til spesifikke prosjekter og andre kostnader til medlemmenes beste, etter styrets beslutning. Dette gjelder så vel renter fra bankinnskudd og overskudd fra investeringer.

Kontantstrømmen fra operasjonelle aktiviteter viser TNOK 32.132, hvorav resultat før skatt er på TNOK 8.319. Endringen skyldes hovedsakelig økningen i kortsiktig gjeld knyttet til utbetaling av leverandørbonus.

Likviditetsbeholdningen pr 31.12.2017 er TNOK 162.247, en økning på TNOK 32.085 gjennom året, hvorav TNOK 2.003 skyldes konsolideringseffekter.

Av sum eiendeler TNOK 268.448 er TNOK 260.086 omløpsmidler. Egenkapitalen

utgjør TNOK 48.505 og gjeld TNOK 219.942, som i hovedsak gjelder kortsiktig gjeld til medlemmenes opptjente bonus i innkjøpsordningen. Egenkapitalandelen er 18,1%, samt at foreningens omløpsmidler er likvide og vesentlig større enn kortsiktig gjeld. Styret anser NHO Reiselivs finansielle stilling som god.

Samlet resultat for 2017 utgjør TNOK 7.263, mot fjorårets resultat på TNOK –36.812. Endringen er beskrevet under.

NHO REISELIV – RESULTATUTVIKLING
NHO Reiselivs årsresultat er betydelig endret fra 2016 til 2017. Dette skyldes at NHO Reiselivs Konfliktfond i 2016 utbetalte TNOK 40.495 til medlemsbedrifter rammet av arbeidskonflikt. For de øvrige enhetene i NHO Reiseliv, styres aktivitetene mot et resultat som over tid balanserer rundt null. For 2017 var resultatet av driften inkludert regionapparatet og finansinntekter TNOK 3.025, et resultat styret er godt fornøyd med.

FRAMTIDSUTSIKTER Resultatet for NHO Reiseliv er særlig påvirket av kontingent-utviklingen og utviklingen i finansmarkedene og kronekursen. Styret forventer at vår mulighet til videre medlemsrekruttering i en krevende tid er tilstede også i

årene fremover. NHO Reiseliv er en kompetanseorganisasjon som kan gi viktige bidrag til økt medlemsservice i tiden som kommer. Styret antar at også 2018 vil by på utfordringer økonomisk for medlemsbedriftene, og derfor også for NHO Reiseliv.

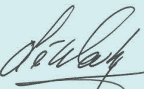
NHO Reiseliv har ambisjoner om økt innflytelse og vekst i antall medlemmer, i henhold til den vedtatte strategien for 2015–2018.

Oslo, 31. desember 2017
13. mars 2018

Styret for NHO Reiseliv

NHO REISELIV – ÅRSRESULTAT OG DISPONERING
Styret foreslår følgende disponering av årets resultat:

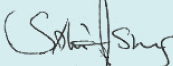
Overført til egenkapital NHO Reiseliv Konfliktfondet	TNOK	4.184	
Overført til egenkapital NHO Reiseliv	TNOK	479	
Overført til egenkapital NHO Reiseliv Servicekontor	TNOK	3.228	
Overført til egenkapital NHO Reiseliv Opp/Ut-fond	TNOK	-465	
Overført til egenkapital NHO Reiseliv Reg. foreninger	TNOK	-217	
	TNOK	3.025	3.025
Sum disponert i NHO Reiseliv	TNOK		7.209

Ole Warberg
president

Morten Thorvaldsen
visepresident

André Schreiner
styremedlem

Marit Lien
styremedlem

Sølvi Øgsnes
styremedlem

Sølvi Ness
styremedlem

Håvard Solum
styremedlem

Kristin Krohn Devold
adm. direktør

Resultatregnskap 01.01.–31.12.

Beløp i hele 1 000 kr

	NHO REISELIV KONSERN			NHO REISELIV	
	Note	2017	2016	2017	2016
DRIFTSINNTEKTER					
Medlemskontingent og serviceavgift	1	33 093	31 520	33 093	31 520
Innkjøpsavtaler	2	31 322	30 674	31 322	30 674
Driftsinntekt camping		6 389	6 366	6 389	6 366
Annen driftsinntekt	3	9 439	11 509	4 362	4 136
Tilskudd NHOs Opplysnings- og Utviklingsfond	16	3 351	3 414	3 351	3 414
Inntekt Regionforeningene	17	477	180	477	180
Inntekt Konfliktfondet	15	3 780	0	3 780	0
SUM DRIFTSINNTEKTER		87 851	83 663	82 773	76 291
DRIFTSKOSTNADER					
Personalkostnader	4,5	38 395	42 448	36 260	39 365
ADMINISTRASJONSKOSTNADER					
Avskrivning	6	569	479	569	479
Husleie og drift lokaler		2 965	2 898	2 965	2 898
Anskaffelser, rep og vedlikehold		2 947	2 867	2 947	2 867
Honorar og kjøp av tjenester	11	16 921	13 185	16 921	13 185
Møte- og reisekostnader, generalf. og utvalg		9 416	9 628	9 416	9 628
Informasjon, marked og representasjon		1 570	1 832	1 570	1 832
Annen driftskostnad		6 003	6 953	3 149	2 770
Annen driftskostnad Konfliktfondet	15	47	40 535	47	40 535
Annen driftskostnad Regionforeningene	17	2 405	1 856	2 405	1 856
SUM ADMINISTRASJONSKOSTNADER		42 843	80 233	39 989	76 050
Sum driftskostnader		81 238	122 681	76 249	115 415
Driftsresultat		6 613	-39 018	6 524	-39 125
FINANSINNTEKTER OG FINANSKOSTNADER					
Finansinntekter	14	1 879	2 723	1 878	2 721
Finanskostnader		173	27	173	22
NETTO FINANSPOSTER		1 706	2 696	1 705	2 699
Resultat før skatt		8 319	-36 322	8 230	-36 426
Skattekostnad	9	1 056	490	1 021	446
RESULTAT ETTER SKATT		7 263	-36 812	7 209	-36 872

Balanse pr. 31.12.

Beløp i hele 1 000 kr

	NHO REISELIV KONSERN			NHO REISELIV	
	Note	2017	2016	2017	2016
EIENDELER					
ANLEGGSMIDLER					
Utsatt skattefordel	9	93	70	93	70
Sum immaterielle eiendeler		93	70	93	70
Varige driftsmidler					
Immatriell eiendel		451	811	451	811
Transportmidler		555	764	555	764
Inventar, IKT-utstyr, kontormaskiner		0	0	0	0
Sum varige driftsmidler	6	1 006	1 575	1 006	1 575
Finansielle anleggsmidler					
Investeringer i aksjer og andeler	13	1 229	1 234	1 349	1 354
Pensjonsmidler	5	5 981	7 776	5 981	7 776
Lån ansatte/andre langsiktige fordringer		53	0	53	0
Sum finansielle anleggsmidler		7 263	9 010	7 383	9 130
Sum anleggsmidler		8 362	10 655	8 482	10 775
OMLØPSMIDLER					
Fordringer					
Kundefordringer	1	4 100	6 067	2 692	5 499
Andre fordringer	7	71 146	78 647	71 146	78 192
Sum fordringer		75 246	84 714	73 838	83 691
Investeringer					
Andre markedsbaserte finansielle instrumenter	14	22 593	17 406	22 593	17 406
Sum investeringer		22 593	17 406	22 593	17 406
Bankinnskudd og kontanter	10	162 247	130 162	160 244	128 471
Sum omløpsmidler		260 086	232 282	256 675	229 568
SUM EIENDELER		268 448	242 934	265 155	240 343

Balanse pr. 31.12.

Beløp i hele 1 000 kr

	NHO REISELIV KONSERN			NHO REISELIV	
	Note	2017	2016	2017	2016
EGENKAPITAL OG GJELD					
EGENKAPITAL					
<i>Opptjent egenkapital</i>					
Annen egenkapital		34 794	30 740	33 535	29 536
Egenkapital Konfliktfondet		9 372	5 188	9 372	5 188
Egenkapital OU		4 428	4 893	4 428	4 893
Sum opptjent egenkapital		48 505	40 822	47 246	39 617
Sum egenkapital	12	48 505	40 822	47 246	39 617
GJELD					
<i>Kortsiktig gjeld</i>					
Leverandørgjeld		4 717	5 699	4 606	5 564
Betalbar skatt	9	1 099	1 687	1 064	1 643
Skattetrekk og andre trekk		1 426	1 432	1 426	1 432
Skyldig offentlige avgifter		6 863	9 269	6 449	8 885
Avsatt til utbetaling leverandørbonus	2	157 751	127 298	157 751	127 298
Annen kortsiktig gjeld	8	48 085	56 730	46 612	55 902
Sum kortsiktig gjeld		219 942	202 113	217 908	200 724
Sum gjeld		219 942	202 113	217 908	200 724
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		268 448	242 934	265 155	240 343

Oslo, 13. desember 2017
13. mars 2018

Styret for NHO Reiseliv

Ole Warberg
president

Morten Thorvaldsen
visepresident

André Schreiner
styremedlem

Marit Lien
styremedlem

Sølvi Øgsnes
styremedlem

Håvard Solum
styremedlem

Sølvi Ness
styremedlem

Kristin Krohn Devold
adm. direktør

Kontantstrømoppstilling pr. 31.12.

Beløp i hele 1 000 kr

	NHO REISELIV KONSERN		NHO REISELIV	
	2017	2016	2017	2016
KONTANTSTRØMMER FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER				
Resultat før skatt	8 319	-36 322	8 230	-36 426
Betalte skatter	-1 666	-9	-1 622	-9
Ordinære avskrivninger	569	479	569	479
Tap/gevinst ved salg av anleggsmidler	0	0	0	0
Forskjell mellom kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger	1 795	-6 289	1 795	-6 289
Endring kortsiktige plasseringer	-5 187	25 457	-5 187	25 340
Endring i kundefordringer	1 967	-1 404	2 807	-836
Endring i andre kortsiktige fordringer	7 501	-10 128	7 046	-9 673
Endring i leverandørgjeld	-982	-3 462	-958	-3 597
Endring i annen kortsiktig gjeld	21 808	-26 861	21 163	-27 689
Endring offentlig gjeld	-2 412	2 852	-2 442	2 424
Andre endringer	420		420	0
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	32 132	-55 687	31 821	-56 276
KONTANTSTRØMMER FRA INVESTERINGSAKTIVITETER				
Investering i varige driftsmidler	0	-381	0	-381
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	0	-381	0	-381
KONTANTSTRØMMER FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER				
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	5	0	5	0
Endring i lån/ansatte/investeringsaktiviteter	-53	-37	-53	-37
Netto endring av likvider gjennom året	32 084	-56 105	31 773	-57 796
Likviditetsbeholdning 01.01.	130 162	186 267	128 471	186 267
Likviditetsbeholdning 31.12.	162 247	130 162	160 244	128 471
Netto endring av likvider gjennom året	32 085	-56 105	31 773	-57 796

Noter til regnskapet 2017

FORTSATT DRIFT Årsregnskapet er avlagt under forutsetning av at fortsatt drift er tilstede. Styret bekrefter dette.

REGNSKAPSPRINSIPPER Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk.

Ifølge vedtektene er følgende enheter også en del av NHO Reiseliv:
* NHO Reiselivs Opplysnings- og Utviklingsfond
* NHO Reiselivs Konfliktfond
* NHO Reiselivs Regionforeninger
NHO Reiseliv Servicekontoret er en del av den juridiske enheten NHO Reiseliv.

I 2016 ble NHO Reiseliv og NHO Reiseliv Servicekontor organisert under ett organisasjonsnummer.

ELIMINERING/KONSOLIDERING
Konsernregnskapet omfatter morselskapet NHO Reiseliv og datterselskapet Reiseliv i Nord AS. Alle transaksjoner og mellomværende mellom konsernenhetene er eliminert i konsernregnskapet.

KONSERNMELLOMVÆRENDE Det er ikke konsernmellomværende pr. 31.12.2017.

SALGSINNTEKTER Inntektsføring ved salg av varer og tjenester skjer på leveringstidspunktet. Tjenester inntektsføres etter hvert som de leveres. Kontingenter og serviceavgift

opptjenes pr. kalenderår og vises netto etter refusjoner og rabatter.

ANLEGGSMIDLER/LANGSIKTIG GJELD
Anleggsmidler er eiendeler ment til varig eie og bruk i virksomheten. Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

VARIGE DRIFTSMIDLER Varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlets levetid dersom de har levetid over tre år og har en kostpris som overstiger kr. 15 000. Direkte vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader, mens påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet.

OMLØPSMIDLER/KORTSIKTIG GJELD
Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmiddel. Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til kostpris.

KORTSIKTIGE PLASSERINGER
Kortsiktige plasseringer (aksjer og andeler vurdert som omløpsmidler) vurderes til virkelig verdi på balansedagen. Mottatt utbytte og andre utdelinger fra selskapene

inntektsføres som verdiendring av markedsbaserte finansielle omløpsmidler.

FORDRINGER Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap.

SKATT Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet med 23 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reversere i samme periode er utlignet og nettoført. NHO Reiseliv er skattepliktig for den delen som gjelder NHO Reiseliv Servicekontor.

AKSJER I DATTERSELSKAP Datterselskap vurderes etter kostmetoden i foreningsregnskapet. Investeringen er vurdert til anskaffelseskost for aksjene med mindre nedskrivning har vært nødvendig.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metode. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter, bankinnskudd og andre kortsiktige, likvide plasseringer.

Beløp i hele 1 000 kr

NOTE 1 – SERVICEAVGIFT OG MEDLEMSKONTINGEN	NHO REISELIV KONSERN		NHO REISELIV	
	2017	2016	2017	2016
Utfakturert medlemskontingent og serviceavgift	34 141	32 566	34 141	32 566
Kjederabatt	-1 048	-1 046	-1 048	-1 046
Netto medlemskontingent og serviceavgift	33 093	31 520	33 093	31 520
KUNDEFORDRINGER				
Kundefordringer	4 525	6 413	3 117	5 845
Avsatt tap kundefordringer	425	347	425	347
Kundefordringer	4 100	6 067	2 692	5 499

Medlemsmassen til NHO Reiseliv befinner seg i hele Norge.

NOTE 2 – INNKJØPSAVTALER

Bokført inntekt skal dekke personalkostnader og andre kostnader i forbindelse med opprettelse og reforhandlinger av bonusavtaler for medlemmene i NHO Reiselivs Innkjøpskjede, samt gi et dekningsbidrag til driften.

Pr 31.12.2017 var det 17 ansatte i avdelingen, hvorav 11 er dedikert til aktiv kontakt mot nye og eksisterende medlemmer over hele landet.

Personal- og andre kostnader utgjorde TNOK 31 292. Dekningsbidraget til driften utgjorde

TNOK 5 469. Dekningsbidraget er i henhold til budsjett og en vedtatt strategiplan for avdelingen.

Opptjent bonus pr. 31.12 er avsatt som kortsiktig gjeld, for utbetaling i 2018, og utgjør TNOK 157 751.

NOTE 3 – ANNEN DRIFTSINNTÉKT	NHO REISELIV KONSERN		NHO REISELIV	
	2017	2016	2017	2016
Landsmøte/Årskonferanse	2 276	2 078	2 276	2 078
Tilskudd fra NHOs Arbeidsmiljøutvalg	500	500	500	500
Andre inntekter	6 662	8 931	1 585	1 558
SUM ANNEN DRIFTSINNTÉKT	9 439	11 509	4 362	4 136

NOTE 4 – LØNN OG GODTGJØRELSE	NHO REISELIV KONSERN		NHO REISELIV	
	2017	2016	2017	2016
Lønnskostnader				
Lønninger	30 905	33 468	28 770	30 385
Arbeidsgiveravgift	4 306	5 698	4 306	5 698
Pensjonskostnader	2 329	2 409	2 329	2 409
Andre ytelser	855	873	855	873
Sum	38 395	42 448	36 260	39 365
Gjennomsnittlig antall ansatte	39	41,8	36	36,3

GODTGJØRELSE	Lønn	Pensjons- utgifter	Andre godtgjørelser
Administrerende direktør NHO Reiseliv	1 704	108	170
Daglig leder Reiseliv i Nord AS	808		7
Styret NHO Reiseliv			517
Styret Reiseliv i Nord AS			87

Det er ikke gitt lån eller stilt sikkerhet for lån til administrerende direktør.
Godtgjørelser til administrerende direktør utbetalt i konsernet er lik beløpet som er utbetalt i mor.

NOTE 5 – PENSJONER

Foreningen er pliktig til å ha tjenestepen- sjonsordning etter lov om obligatorisk tjenes- tepensjon. Foreningens pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov.	INNSKUDDSORDNING Foreningen har en innskuddsbasert pensjonsordning organisert i Storebrand AS. Pr 31.12.2017 var det 38 aktive i denne ordningen. Årets premie til inn- skuddspensjonsordningen er TNOK 2 128.	Pensjonsmidler på TNOK 5 981 gjenstår etter avvikling av ytelsesordningen pr 30.06.2016 og kan benyttes til å dekke fremtidige pensjonsutgifter.
---	--	---

NOTE 6 – VARIGE DRIFTSMIDLER

	Immatriell eiendel	Transport- midler	Sum
Anskaffelseskost 01.01.2017	1 081	1 043	2 123
Tilgang	0	0	0
Avgang	0	0	0
Anskaffelseskost 31.12.2017	1 081	1 043	2 122
Akkumulerte avskrivninger 01.01.2017	270	278	548
Avgang	0	0	0
Årets avskrivninger	360	209	569
Akkumulerte avskrivninger 31.12.2017	630	487	1 117
Bokført verdi 31.12.2017	451	555	1 006
Økonomisk levetid	3 år	5 år	3 år
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær

NOTE 7 – ANDRE FORDRINGER

	NHO REISELIV KONSERN		NHO REISELIV	
	2017	2016	2017	2016
Forskuddsbetalte kostnader/øvrige avsetninger	819	8 055	819	7 600
Mellomregning Hans R Larsen	94	0	94	0
Fordringer leverandører	70 233	70 477	70 233	70 477
Andre kortsiktige fordringer	0	115	0	115
	71 146	78 647	71 146	78 192

NOTE 8 – ANNEN KORTSIKTIG GJELD

	NHO REISELIV KONSERN		NHO REISELIV	
	2017	2016	2017	2016
Skyldig feriepenger	3 169	3 111	3 169	3 111
Kortsiktige gjeld regioner	0	150	0	233
Påløpte kostnader	3 040	12 638	1 567	11 735
Kjederabatter	1 048	1 046	1 048	1 046
Skyldig innkjøpsavtaler	39 834	37 052	39 834	37 052
Mellomregning NHO Servicepartner	995	1 608	995	1 608
Gjeld til Hans R Larsens Legat	0	1 125	0	1 125
	48 085	56 730	46 612	55 902

NOTE 9 – SKATTEKOSTNAD

	NHO REISELIV KONSERN		NHO REISELIV	
	2017	2016	2017	2016
Årets skattekostnad fremkommer slik:				
Betalbar skatt på årets resultat	1 099	1 673	1 064	1 629
Endring i utsatt skatt	-23	-1 183	-23	-1 183
Avsatt for mye skatt tidligere år	-21	0	-21	0
Beregnet formueskatt	0	0	0	0
Årets totale skattekostnad på ordinært resultat	1 056	490	1 021	446
Beregning av årets skattegrunnlag:				
Resultat før skattekostnad	4 337	1 807	4 249	1 703
Permanente forskjeller	132	139	73	68
Endring i midlertidige forskjeller	113	4 744	113	4 744
Anvendelse av fremførbart underskudd	0	0	0	0
Grunnlag betalbar skatt	4 582	6 689	4 435	6 514
Skatt 24%, som utgjør sum betalbar skatt på årets resultat	1 099	1 672	1 064	1 629
Betalbar skatt i balansen fremkommer slik:				
Betalbar skatt på årets resultat	1 099	1 672	1064	1 629
Betalbar formueskatt	0	14	0	14
	1 099	1 687	1 064	1 643
Spesifikasjon av grunnlag for utsatt skatt				
Forskjeller som utlignes:				
Anleggsmidler	21	41	21	55
Omløpsmidler	-439	-347	-425	-347
Netto pensjonsmidler	0	0	0	0
Akkumulert fremført underskudd	0	0	0	0
Sum	-418	-306	-404	-292
Utsatt skatt 23% / 24 %	-96	-73	-93	-70

NHO Reiseliv er i prosess for å vurdere hvor vidt skatteplikten går. I årsrapporten for 2017 er det likevel forutsatt at skatteplikten er begrenset til Servicekontoret.

NOTE 9 – SKATTEKOSTNAD FORTS.	2017	2016
<i>Resultatregnskap NHO Reiseliv Servicekontor</i>		
DRIFTSINNTEKTER		
Medlemskontingent og serviceavgift	22 192	20 488
Innkjøpsavtaler	31 322	30 674
Driftsinntekt camping	6 389	6 366
Andre driftsinntekter	12 043	11 015
Sum driftsinntekter	71 946	68 543
Personalkostnader	28 234	31 046
Avskrivning	120	296
Husleie og drift lokaler	1 791	2 029
Anskaffelser, rep og vedlikehold	2 351	2 252
Honorar og kjøp av tjenester	19 608	16 435
Møte- og reisekostnader, generalforsamling, styre og utvalg	8 535	8 568
Informasjon, marked og representasjon	974	1 703
Annen driftskostnad	6 282	5 055
Sum andre driftskostnader	39 661	36 338
Sum driftskostnader	67 895	67 384
Driftsresultat	4 051	1 159
Netto finans	198	545
Resultat før skatt	4 249	1 704
Skattekostnad	1 021	446
RESULTAT ETTER SKATT	3 228	1 258

NOTE 10 – BANKINNSKUDD	NHO REISELIV KONSERN		NHO REISELIV	
	2017	2016	2017	2016
Frie bankinnskudd	160 652	128 728	158 821	127 037
Bundne midler skattetrekk	1 598	1 434	1 426	1 434
SUM BANKINNSKUDD	162 247	130 162	160 244	128 471

NOTE 11 – HONORAR OG KJØP AV TJENESTER	NHO REISELIV KONSERN		NHO REISELIV	
	2017	2016	2017	2016
Kjøp av regionsekretær fra NHO	3 700	3 450	3 700	3 450
NHO Servicepartner, fellestjenester	2 995	3 055	2 995	3 055
Innkjøpsavdelingen	2 429	1 755	2 429	1 755
Campingavdelingen	1 899	1 780	1 899	1 780
Kommunikasjon og næringspolitikk	1 857	472	1 857	472
Årskonferanse/Landsmøte	911	1 443	911	1 443
Øvrige andre honorar	3 130	1 230	3 130	1 230
	16 921	13 185	16 921	13 185

REVISOR NHO REISELIV KONSERN

Kostnadsført revisjonshonorar i 2017 utgjør TNOK 341. Beløpet er inklusive mva.

REVISOR NHO REISELIV

Kostnadsført revisjonshonorar for NHO Reiseliv, Konfliktfondet og Opplysnings- og Utviklingsfondet i 2017 utgjør TNOK 136. I tillegg kommer andre tjenester med

TNOK 5. Regionforeningene har kost-

nadsført til sammen TNOK 161 i revisjons-

honorar og andre tjenester. Alle beløpene er

inklusive mva.

NOTE 12 – EGENKAPITAL

NHO REISELIV

	NHO Reiseliv	NHO Reiseliv Servicekontor	Opp/ut- fondet	Konflikt- fondet	Region- foreninger	Sum Egenkapital
EK 01.01.2017	13 215	11 868	4 893	5 188	4 456	39 617
EK Lokallag					420	420
Årets resultat	479	3 228	-465	4 184	-217	7 209
EK 31.12.2017	13 694	15 096	4 428	9 372	4 659	47 246

KONSERN

	Reiseliv i Nord AS	NHO Reiseliv	NHO Reiseliv Servicekontor	Opp/ut- fondet	Konflikt- fondet	Region- foreninger	Sum Egenkapital
EK 01.01.2017	1 204	13 215	11 868	4 893	5 188	4 456	40 822
EK Lokallag						420	420
Årets resultat	53	479	3 228	-465	4 184	-217	7 263
EK 31.12.2017	1 257	13 694	15 096	4 428	9 372	4 659	48 505

NOTE 13 – INVESTERINGER I AKSJER OG ANDELER

	Antall	Eierandel	Ansk.kost	Bokført verdi
BookNorway AS	102	5,02 %	88	0
Reiseliv Publishing AS (HRR)	50	5 %	35	35
Camping Key Alliance AB	500	5 %	5	5
Storebrand ASA ordinære	903	0 %	41	41
Matvett AS	10	25 %	10	10
Aksjer og andeler regionforeningene				
Midt-Norge - ODIN Norden			275	275
Midt-Norge - Sparebanken Mørge			299	299
Midt-Norge - Trøndelag Reiseliv	176			171
Midt-Norge - Mat og Drikke AS	1			5
Midt-Norge - Den Norske Matfestivalen i Ålesund AS	1			
Midt-Norge - Fjord Norge AS	5			25
Nord-Norge - Reiseliv i Nord	120		120	120
Nord-Norge - NordNorsk Reiseliv	180000		203	203
Oslo & Akershus - Visit Oslo AS	12		120	120
Sør-Norge - VisitSørlandet AS			30	30
Vest-Norge - Fjord Norge AS			11	11
Sum NHO Reiseliv			1 236	1 349
Reiseliv i Nord			-120	-120
SUM KONSERN			1 116	1 229

Reiseliv i Nord AS er heleiet av NHO Reiselivs regionforening Nord-Norge. Kostprisen på Reiseliv i Nord AS er TNOK 120. Anskaffelseskost for aksjene er eliminert mot EK i Reiseliv i Nord AS i konsernregnskapet.

NOTE 14 – FONDSPLASSERINGER

	Markedsverdi pr. 31.12.2017	Avkastning 2017	Markedsverdi pr. 31.12.2016
NHO Landsforeningsfond, andel NHO Reiseliv	13 349	994	12 355
NHO Landsforeningsfond, andel NHO Reiseliv Konfliktfond	9 244	443	5 051
SUM	22 593	1 437	17 406

NOTE 15 – NHO REISELIVS KONFLIKTFOND

Konfliktfondet ble opprettet 01.01.2003 etter vedtak på Landsmøtet oktober 2002. Fondet er i henhold til vedtektene en del av NHO Reiseliv. Regnskapsførselen gjøres

dog separat, og midlene er satt inn på egen bankkonto.I 2016 var det en konflikt som varte i 4 uker. Konflikten rammet alle medlemsbedrifter som var bundet avtariffavtale.

Styret besluttet å benytte fondet og det ble utbetalt TNOK 40.495 i 2016. Fra 2017 bygges Konfliktfondet opp till TNOK 30.000.

	2017	2016
RESULTATREGNSKAP		
Innbetalt premie	3 780	0
Sum inntekter	3 780	0
Driftskostnader	47	40 535
Sum driftskostnader	47	40 535
Finansinntekter	451	1 217
Sum finansposter	451	1 217
Årets resultat	4 184	-39 318
BALANSE PR. 31. 12.		
Andre markedsbaserte finansielle instrumenter	9 244	5 051
Bankinnskudd, kontanter og lignende	143	137
Sum omløpsmidler	9 387	5 188
SUM EIENDELER	9 387	5 188
Egenkapital 01.01.	5 188	44 506
Årets resultat	4 184	-39 318
Sum egenkapital	9 372	5 188
Kortsiktig gjeld	15	0
Sum gjeld	15	0
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	9 387	5 188

NOTE 16 – NHO REISELIVS OPPLYSNINGS- OG UTVIKLINGSFOND

OU-fondet er definert som tilskudd til NHO Reiseliv fra NHOs Opplysnings- og Utviklingsfond. Aktivitetene rapporteres til NHO. Fondet har ikke egne ansatte.

	2017	2016
RESULTATREGNSKAP		
NHO tilskudd	3 351	3 414
Andre inntekter	0	5
Sum driftsinntekter	3 351	3 418
Prosjekter og aktiviteter	3 828	2 093
Sum kostnader	3 828	2 093
Annen renteinntekt	12	26
Årets resultat	-465	1 351
BALANSE PR. 31. 12.		
Kortsiktige fordringer	-68	1 278
Bankinnskudd, kontanter og lignende	4 496	3 615
Sum omløpsmidler	4 428	4 893
SUM EIENDELER	4 428	4 893
Egenkapital 01.01.	4 893	3 542
Årets resultat	-465	1 351
Sum egenkapital	4 428	4 893
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	4 428	4 893

NOTE 17 – NHO REISELIVS REGIONFORENINGER

Med virkning fra 01.01.2006 ble de tidligere elleve lokalforeningene omdannet til syv regionforeninger. Nedenfor vises en oppstilling over regionforeningene og hovedtallene for 2017.

	Inntekter	Kostnader	Netto finansp.	Resultat
RESULTAT				
Region Nord-Norge	828	790	-4	34
Region Midt-Norge	200	333	32	-101
Region Vest-Norge	420	442	3	-19
Region Sør-Norge	240	208	0	33
Region Øst-Norge	170	156	-1	13
Region Innlandet	167	319	3	-149
Region Oslo og Akershus	130	158	0	-28
SUM	2 155	2 405	33	-217

TNOK 1 678 er tilskudd fra NHO Reiseliv til regionene. Tilskuddene er eliminert mot inntekter i regionene.

	Aksjer og andeler	Fordringer	Bankinnsk. og kont.	Egenkapital	Kortsiktig gjeld
BALANSE PR. 31.12.					
Region Nord-Norge	323	147	510	832	149
Region Midt-Norge	775	6	423	1 187	17
Region Vest-Norge	11	0	644	560	95
Region Sør-Norge	30	25	398	442	11
Region Øst-Norge	0	0	627	588	39
Region Innlandet	0	9	833	785	58
Region Oslo og Akershus	120	0	154	266	8
SUM	1 259	188	3 588	4 659	377

SUM EIENDELER	5 035	
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		5 035

Revisjonsberetning

Til generalforsamlingen i NHO Reiseliv

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert NHO Reiselivs årsregnskap som viser et overskudd på kr 7 209 tusen og et overskudd i konsernregnskapet på kr 7 263 tusen. Årsregnskapet består av:

- NHO Reiseliv sitt regnskap, som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- NHO Reiseliv sitt konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir NHO Reiselivs regnskap et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til NHO Reiseliv per 31. desember 2017 og av organisasjonens resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.
- gir det medfølgende konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet NHO Reiseliv per 31. desember 2017 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

PricewaterhouseCoopers AS, Postboks 748 Sentrum, NO-0106 Oslo

T: 02316, org. no.: 987 009 713 MVA, www.pwc.no

Statsautoriserte revisorer, medlemmer av Den norske Revisorforening og autorisert regnskapsførerselskap

Uavhengig revisors beretning - NHO Reiseliv

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av organisasjonen og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er ledelsen ansvarlig for å ta standpunkt til ens og konsernets evne til fortsatt drift, og på tilbørlig måte å opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisjonsberetning

Uavhengig revisors beretning - NHO Reiseliv

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av organisasjonens og konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om organisasjonens evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at organisasjonen ikke fortsetter driften.

Uavhengig revisors beretning - NHO Reiseliv

- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av organisasjonens og konsernets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 13. mars 2018
PricewaterhouseCoopers AS

Rita Granlund
Statsautorisert revisor

Besøksadresse: Næringslivets Hus, Middelthuns gate 27, 0368 Oslo
Telefon: 23 08 86 20, e-post: post@nhoreiseliv.no, www.nhoreiseliv.no